

వార్షిక రామాయణం- అరణ్యకాండ

2. ద్వితీయః సర్గః - విరాధసంరోధః

|| విరాధసంరోధః ||

కృతాతిథ్యోఽథ రామస్తు సూర్యస్యదయనం ప్రతి |
ఆమంత్రి స మునీన్సర్వాన్వనమేవాన్వగాహత || 1 ||

నానామృగగణాకీర్ణం శార్దూలవృకసేవితమ్ |
ధ్వస్తవృక్షలతాగుల్మం దుర్దర్శసలిలాశయమ్ || 2 ||

నిష్యాజనానాశకుని ల్బుల్లికాగణనాదితమ్ |
లక్ష్మణానుగతో రామో వనమధ్యం దదర్శ హ || 3 ||

వనమధ్యే తు కాకుత్స్థస్తస్త్రిన్హోరమృగాయుతే |
దదర్శ గిరిశృంగాభం పురుషాదం మహాస్వనమ్ || 4 ||

గంభీరాక్షం మహావక్త్రం వికటం విషమోదరమ్ |
బీభత్సం విషమం దీర్ఘం వికృతం ఘోరదర్శనమ్ || 5 ||

వసానం చర్మ వైయాఘ్రం వసార్థం రుభిరోక్షితమ్ |
త్రాసనం సర్వభూతానాం వ్యాదితాస్యమివాంతకమ్ || 6 ||

త్రీన్సింహాంశ్చతురో వ్యాఘ్రాన్ద్వా వృషౌ పృషతాన్తశ | [వృకౌ]
సవిషాణం వసాదిర్గం గజస్య చ శిరో మహత్ || 7 ||

అవసజ్యాయసే చూలే వినదంతం మహాస్వనమ్ |
స రామం లక్ష్మణం చైవ సీతాం దృష్ట్వా చ మైథిలీమ్ || 8 ||

అభ్యధావత సంక్రుద్ధః ప్రజాః కాల ఇవాంతకః |
స కృత్యా భైరవం నాదం చాలయన్నివ మేదినీమ్ || 9 ||

అంకేనాదాయ వైదేహీమపక్రమ్య తతోఽబ్రవీత్ |
యువాం జటాచీరధరౌ సభార్య క్షీణజీవితౌ || 10 ||

ప్రవిష్టౌ దండకారణ్యం శరచాపాసిధారిణౌ |
కథం తాపసయోర్పాం చ వాసః ప్రమదయా సహ || 11 ||

అధర్మచారిణౌ పాపౌ కౌ యువాం మునిదూషకౌ |
అహం వనమిదం దుర్గం విరాధో నామ రాక్షసః || 12 ||

చరామి సాయుధో నిత్యమృషిమాంసాని భక్షయన్ |
ఇయం నాలీ వరారోహ మమ భార్యా భవిష్యతి || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం-

అరణ్యకాండ

2. ద్వితీయః సర్గః - విరాధసంరోధః

యువయోః పాపయోశ్చాహం పాస్యామి రుధిరం మృధే |
తస్యైవం బ్రువతో ధృష్టం విరాధస్య దురాత్మనః || 14 ||

శ్రుత్వా సగర్వం వచనం సంభ్రాంతా జనకాత్మజా | [సగర్వితం వాక్యం]
సీతా ప్రావేపతోద్వేగాత్ప్రవాతే కదలీ యథా || 15 ||

తాం దృష్ట్వా రాఘవః సీతాం విరాధాంకగతాం శుభామ్ |
అబ్రవీల్లక్ష్మణం వాక్యం ముఖేన పరిశుష్యతా || 16 ||

పశ్య సౌమ్య నరేంద్రస్య జనకస్యాత్మసంభవామ్ |
మమ భార్యా శుభాచారాం విరాధాంకే ప్రవేశితామ్ || 17 ||

అత్యంతసుఖసంవృద్ధాం రాజపుత్రం యశస్వినీమ్ |
యదభిప్రేతమస్మాసు ప్రియం వరవృతం చ యత్ || 18 ||

కైకేయాస్తు సుసంపన్నం క్షిప్రమద్వైవ లక్ష్మణ |
యా న తుష్యతి రాజ్యేన పుత్రార్థే దీర్ఘదర్శినీ || 19 ||

యయాఽహం సర్వభూతానాం హితః ప్రస్థాపితో వనమ్ |
అద్యేదానీం సకామా సా యా మాతా మమ మధ్యమా || 20 ||

పరస్పర్శాత్తు వైదేహ్య న దుఃఖతరమస్తి మే |
పితుర్పియోగాత్సామిత్రే స్వరాజ్యహరణాత్తథా || 21 ||

ఇతి బ్రువతి కాకుత్స్థ బాష్పశోకపరిప్లుతే |
అబ్రవీల్లక్ష్మణః క్రుద్ధో రుద్ధో నాగ ఇవ శ్వసన్ || 22 ||

అనాథ ఇవ భూతానాం నాథస్త్వం వాసవోపమః |
మయా ప్రేష్యణ కాకుత్స్థ కిమర్థం పరితప్యసే || 23 ||

శరేణ నిహతస్యాద్య మయా క్రుద్ధేన రక్షసః |
విరాధస్య గతాసోల్లి మహీ పాస్యతి శోణితమ్ || 24 ||

రాజ్యకామే మమ క్రోధో భరతే యో బభూవ హా |
తం విరాధే ప్రమోక్షామి వజ్రే వజ్రిమివాచలే || 25 ||

మమ భుజబలవేగవేగితః పతతు శరోఽస్య మహాన్తహోరసి |
వ్యపనయతు తనోశ్చ జీవితం పతతు తతః స మహీం విఘ్నార్ణితః || 26 ||

[* అధికశ్లోకః - ఇత్యుక్త్వా లక్ష్మణః శ్రీమాన్రాక్షసం ప్రహసన్నివ | రనధ్ అమర్

వాల్మీకి రామాయణం- అరణ్యకాండ

2. ద్వితీయః సర్గః - విరాధసంరోధః

యువయోః పాపయోశ్చాహం పాస్యామి రుధిరం మృధే |
 తస్యైవం బ్రువతో ధృష్టం విరాధస్య దురాత్మనః || 14 ||

శ్రుత్వా సగర్వం వచనం సంబ్రాంతా జనకాత్మజా | [సగర్వితం వాక్యం]
 సీతా ప్రావేపతోద్వేగాత్ప్రవాతే కదలీ యథా || 15 ||

తాం దృష్ట్వా రాఘవః సీతాం విరాధాంకగతాం శుభామ్ |
 అబ్రవీల్లక్ష్మణం వాక్యం ముఖేన పరిశుష్యతా || 16 ||

పశ్య సామ్య నరేంద్రస్య జనకస్యాత్మసంభవామ్ |
 మమ భార్య శుభాచారాం విరాధాంకే ప్రవేశితామ్ || 17 ||

అత్యంతసుఖసంవృద్ధాం రాజపుత్రం యశస్వినీమ్ |
 యదభిప్రేతమస్మాసు ప్రియం వరవృతం చ యత్ || 18 ||

కైకేయాస్తు సుసంపన్నం క్షిప్రమద్వైవ లక్ష్మణ |
 యా న తుష్యతి రాజ్యేన పుత్రార్థే దీర్ఘదర్శినీ || 19 ||

యయాఽహం సర్వభూతానాం హితః ప్రస్థాపితో వనమ్ |
 అద్యేదానీం సకామా సా యా మాతా మమ మధ్యమా || 20 ||

పరస్పర్శాత్తు వైదేహ్య న దుఃఖతరమస్తి మే |
 పితుర్వియోగాత్సామిత్రే స్వరాజ్యహరణాత్తథా || 21 ||

ఇతి బ్రువతి కాకుత్స్థ బాష్పశోకపరిప్లుతే |
 అబ్రవీల్లక్ష్మణః క్రుద్ధో రుద్ధో నాగ ఇవ శ్వసన్ || 22 ||

అనాథ ఇవ భూతానాం నాథస్త్వం వాసవోపమః |
 మయా ప్రేష్యణ కాకుత్స్థ కిమర్థం పరితప్యసే || 23 ||

శరేణ నిహతస్యాద్య మయా క్రుద్ధేన రక్షసః |
 విరాధస్య గతాసోర్థి మహీ పాస్యతి శోణితమ్ || 24 ||

రాజ్యకామే మమ క్రోధో భరతే యో బభూవ హ |
 తం విరాధే ప్రమోక్షామి వజ్రీ వజ్రమివాచలే || 25 ||

మమ భుజబలవేగవేగితః పతతు శరోఽస్య మహాన్మహోరసి |
 వ్యపనయతు తనోశ్చ జీవితం పతతు తతః స మహీం విఘూర్ణితః || 26 ||

[* అధికశ్లోకః - ఇత్యుక్త్వా లక్ష్మణః శ్రీమాన్రాక్షసం ప్రహసన్నివ |
 కో భవాన్సనమభ్యేత్య చరిష్యతి యథాసుఖమ్ ||*]

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ద్వితీయః సర్గః || 2 ||